

КУЛЬТУРА ЗДОРОВ'Я ЯК НАЙВАЖЛИВІША ЦІННІСТЬ СУСПІЛЬСТВА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Лаврова Л. В.

*кандидат філософських наук, доцент,
завідувача кафедри виховання та культури здоров'я*

Савченко В. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри виховання та культури здоров'я*

Куций А. М.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри виховання та культури здоров'я
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради
м. Дніпро, Україна*

Здоров'я як феномен культури, незважаючи на своє давнє походження й пильну увагу з боку науки, недостатньо розроблено на теоретичному рівні. Це пов'язано з тим, що здоров'я – дуже складне теоретичне й практичне явище.

Під культурою здоров'я можна прийняти духовні і соціальні досягнення поколінь, спрямовані на підтримку і зміцнення особистого і суспільного здоров'я, на духовно-моральний розвиток людини, на реалізацію її потенційних здібностей і задатків в інтересах загального блага. Коли ми говоримо про культуру здоров'я, то маємо на увазі, що в це змістовне поняття треба включати не тільки обсяг знань про сутність людини і її взаємодію з навколишнім світом, але і формування мотивів до прагнення бути здоровим, формування відповідної значеннєвої сфери діяльності, корисних і потрібних звичок і стереотипів поведінки, уміння орієнтуватися в інформаційних потоках. Весь спектр перелічених складових культури здоров'я може бути реалізований лише у освітній діяльності в результаті цілеспрямованого формування компетенцій особистості щодо свого здоров'я та здорового способу життя.

Культура здоров'я показує відображення впливу на здоров'я соціальних умов та системи освіти у вигляді сформованих ціннісних

орієнтацій – іншими словами, яке місце цінність здоров'я займає на шкалі суспільства, групи, окремої особистості, у вигляді культурних традицій, стереотипів, моделей поведінки, пов'язаних з питаннями здоров'я. Позитивно-ціннісне або негативно-незацікавлене ставлення до проблем здоров'я, тісно пов'язані із широким світоглядним, соціально-культурним контекстом, з культурними традиціями, що відбивають етнічну, вікову, конфесіональну, соціально-територіальну належність суб'єкта.

Цінність культури здоров'я – це складний феномен, що характеризується певним рівнем освіченості й розвитку особистості, оволодінням досвідом людства щодо збереження й зміцнення здоров'я, прийняттям і повсякденним веденням здорового способу життя.

Культуру здоров'я можна розглядати як найважливішу складову загальної культури – одну з основних форм освоєння людиною зовнішньої й внутрішньої природи, спосіб створення гармонії свого існування в самому широкому розумінні.

Ми вважаємо, цінність культури здоров'я варто розглядати як у широкому, так і у вузькому значенні цього слова. У вузькому значенні – це якісна характеристика філософських, педагогічних, культурологічних знань і цінностей, а також володіння оздоровчими технологіями, у широкому – це частина загальної культури людини, система її цілісного розвитку.

Культура здоров'я в широкому контексті обумовлює спосіб життя окремої людини, тієї або іншої соціальної групи, усього планетарного співтовариства. Як відзначає Ю. Мельник, "під культурою здоров'я ми розуміємо сукупність знань філософських, педагогічних, психологічних, медичного напрямків, що збагачують соціальне, духовне, психічне, фізичне життя, формує особисте ставлення до здоров'я й життєдіяльності, допомагає людині осмислювати парадигми буття" [1, с. 105].

Культура здоров'я відображає універсальність зв'язків людини з навколишнім світом і людьми, впливає на її творчу й активну життєдіяльність, є вираженням гармонійності, цілісності особистості, рівня її розвитку. Проведені дослідження виявили залежність збереження й відтворення здоров'я від рівня її культури, стимулювали науково-практичний інтерес до потенціалу й можливостям формування в людини даного новотвору життєдіяльності.

Найважливішим елементом культури здоров'я в сучасному світі є ставлення суб'єкта до свого здоров'я. Відповідальне ставлення до здоров'я є значимим і на соціальному, і на особистісному рівні. У суспільстві все більше утверджуються уявлення, згідно з якими відповідальність за здоров'я людини значною мірою несе вона сама,

вона формується як частина загальнокультурного й індивідуального розвитку й проявляється в здатності побудувати себе як особистість відповідно до власних уявлень про повноцінне життя. Таким чином, затребуваним є реформування системи освіти в напрямку фундаменталізації освітнього процесу, який стосується культури здоров'я й підвищення культурної функції освіти, у тому числі у формуванні культури здоров'я.

Ефективне здійснення цього процесу дозволить через формування цінностей культури здоров'я та відповідних життєвих навичок вчасно попереджати виникнення й розвиток проблемної поведінки, у тому числі різних девіацій, а також формування асоціальних ціннісних орієнтацій й негативних особистих рис.

Література:

1. Мельник Ю. Б. Формування культури здоров'я школярів системою організаційно-педагогічних заходів. *Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи* : зб. наук. пр. Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка / ред.кол. Лук'яненко М. І., Шологон Р.Р. та ін. Дрогобич : Коло, 2003. Вип. 2. С. 104–110.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-453-8-26>

ОСОБЛИВОСТІ ОБҐРУНТУВАННЯ НАУКОВОСТІ ГУМАНІТАРНОГО ЗНАННЯ

Легкун Т. В.

*кандидат філософських наук,
викладач кафедри філософії*

*Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Гуманітарне знання у ХХ сторіччі розвивалось у руслі зміни епістемологічного статусу філософського дискурсу, в якому актуалізована проблема сутності гуманітарного знання. Для сучасної епістемології та філософії науки загалом характерна тенденція посилення позицій гуманітарного мислення і підходу, яка ґрунтується на засадах розуміння культурно-історичної парадигми науки. Сутність сучасного гуманітарного знання визначається тим, що його основою є людина і як